

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1890. Första Kammaren. N:o 6.

Lördagen den 15 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet friherre *Palmstierna* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående pension å allmänna indragningsstaten åt sergeanten vid värfvade arméns disciplinkompani Carl Johan Welander.

Denna kongl. proposition blef härefter föredragen och på begäran bordlagd.

Justerades protokollet för den 8 i denna månad.

Herr grefven och talmannen tillkännagaf, att herr *Königsfeldt* låtit anmäla, det han af illamående vore förhindrad bevista dagens sammanträde.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

n:o 17, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående befrielse från utgifvande till kronan af vissa s. k. skilnadsarrenden;

n:o 18, i anledning af väckt motion angående beviljande åt arrendatorerne af statens domäner af anstånd med erläggande af halfva arrendeafgiften för innevarande år;

n:o 19, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande sättet för försäljning af vissa kronans domäner; och

n:o 20, i anledning af väckt motion om efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter bergsmannen Per Gustaf Bergström; äfvensom

lagutskottets utlåtanden:

n:o 10, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 11 och 13 §§ i lagen angående lösdrifvares behandling den 12 juni 1885;

Första Kammarens Prot. 1890. N:o 6.

n:o 11, i anledning af väckt förslag om ändrade bestämmelser i fråga om lösen af gravationsbevis; samt

n:o 12, i anledning af väckt motion om ändring i lagen angående tillsättning af presterliga tjenster den 26 oktober 1883.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Nordenfelt* från och med den 17 till och med den 28 i denna månad.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagtskottets under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 9.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. hof- och slottsstaterna.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 12 och 14 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

*Tillökning i
svea hofrätts
lönestat.*

1 punkten.

Herr statsrådet Östergren: Utskottet, som tillstyrkt bifall till Kongl. Maj:s proposition i fråga om anslag till en ny, sjette division inom Svea hofrätt, har emellertid i så måtto afvikit från Kongl. Maj:s proposition, att utskottet i dess nyss upplästa förslag till tillägg till den för Svea hofrätt gällande aflöningsstat uteslutit lön till en andre aktuarie och deremot infört ett anslag till amanuenser och extra ordinarie biträden. Genom ett bifall till hvad utskottet i denna afvikande del föreslagit vinnes dock enligt min uppfattning icke det mål, som hofrätten med sin i ärendet gjorda framställning åsyftat, nemligen att de under de sista 20 åren till omfattningen mer än fördubblade göromålen i dess aktuariekontor skulle kunna fördelas emellan två ordinarie tjänstemän. Det i utsigt stäld anslaget på 1,500 kronor skall visserligen sätta hofrätten i tillfälle att under de närmaste åren få ifrågavarande ärenden bestridda på ett sätt, som för den rättssökande allmänheten blir mindre besvärande än hittills varit fallet, men jag tror ej att svårigheterna dermed till fullo afhjelpas. Jag skulle derfor för min del anse det särdeles önskligt, att kammaren i denna del ville besluta i öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:t föreslagit.

Mot det af utskottet i ämnet föreslagna tillägg om vilkor för rätt att åtnjuta lön på hofrättens stat har jag icke något att erinra, hvilket jag velat hafva tillkännagifvet.

*Tillökning i
svea hofrätts
lönestat.
(Forts.)*

Herr Tamm, Hugo: Jag ber att få fästa kammarens uppmärksamhet derå, att ett afslag på Kongl. Maj:ts begäran om lön till en andre aktuarie i enlighet med utskottets hemställan icke innebär att en sådan tjänsteman ej skulle komma att fungera. Utskottets förslag skiljer sig nemligen endast deruti från Kongl. Maj:ts proposition, att utskottet ej uppfört den andre aktuarien på ordinarie lönestat, utan ansett att det kunde fortgå såsom hittills, då aktuarien varit biträdd af en amanuens, hvilket hofrätten sjelf framställt såsom ett alternativt förslag. Härvid är att märka, att hofrätten sjelf förslagit detta alternativ såsom ett sätt, hvarpå den skulle kunna redas sig.

Genom den föreslagna ökningen af anslaget till amanuenser och extra ordinarie biträden sättes hofrätten i tillfälle att höja aflöningen till aktuariens nuvarande amanuens; ty för närvarande utgör detta anslag till hofrättens fem divisioner 7,500 kronor, hvaraf endast $\frac{1}{3}$ kräfvades för skrifbiträde, vaktmästare m. m. vid de fem divisionerna och $\frac{2}{3}$ blifva öfver till aflöning åt fyra amanuenser. Då det icke är ifrågasatt att någon ny amanuensplats skulle behöfva skapas i anledning af den nya, sjettede divisionen och när utskottet nu tillstyrkt en förhöjning å anslaget till amanuenser och extra biträden med 1,500 kronor, synes det mig efter samma proposition vid fördelningen af denna tillökade summa finnas tillräckliga medel för hofrätten att bestå åt amanuensen hos aktuarien den ökning af arfvodet, som kan anses tillfredsställande. Sålunda borde ock hofrätten blifva i tillfälle att få behålla samma person som biträde åt 1:ste aktuarien, i synnerhet som han genom arten af sin tjänstgöring tyckes hafva temligen säker utsigt att utan någon vidare träffning med andra sökande i sin tid få efterträda den förste aktuarien.

Då härtill slutligen kommer, att herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet nyss förklarade, att genom det af statsutskottet föreslagna tillskottet till anslaget åt amanuenser och extra ordinarie biträden hofrätten skulle kunna uti ifrågavarande afseende under några år till fyllest fungera, hemställer jag, om det icke är skäl att nu bifalla hvad utskottet föreslagit, och yrkar på de af mig anförda grunderna också bifall till dess hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning bifölls utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan.

2 punkten.

Herr Ekenman, Victor: Rörande den sak, som här föreligger till kammarens afgörande, tillåter jag mig att erinra, att Kongl. Maj:ts proposition om en tillökning i förvaltningskostnadsersättningen åt domhafvanden i Torneå domsaga motiverats dermed

*Förhöjning af
anslaget till
förvaltnings-
kostnadsbi-
drag af hä-
radshöfdingen
i Torneå
domsaga.*

Förhöjning af anslaget till förvaltningskostnadsbidrag åt häradshöfdingen i Torneå domsaga.
(Forts.)

att genom förändrade förhållanden ökade kostnader för honom uppkommit. Statsutskottet har i sitt betänkande erkänt rättigheten af denna förutsättning, men har dock kommit till en efter min tanke oriktig slutsats. När man erkänner rättigheten af förutsättningarna, synes mig att man bör göra full rättvisa och icke blott, såsom utskottet säger, i någon mån godtgöra de ökade kostnader, som ifrågakvarande domhufvande fått vidkännas.

Redan af hvad jag sålunda tagit mig friheten anföra synes bifall till Kongl. Maj:ts förslag böra följa, men dessutom förekomma i detta ämne åtskilliga andra omständigheter, som böra tagas i betraktande. Den domhufvande, som sköter Sveriges nordligaste domsaga, har redan så många svårigheter att bekämpa, att hans ställning icke bör ytterligare försämras. Vi må erinra oss de svåra förhållanden, som äro en följd af klimatet, af det mörker, som flere månader af året nästan ständigt råder der uppe, och af de i jämförelse med våra förhållanden i mellersta och södra Sverige oerhörda afstånden derstädes. Af de fem tingsställen, till hvilka domhufvanden har att resa, ligger det närmaste på ett afstånd af sju mil från hans bostad och till de öfriga utgör väglängden tretton, sjutton, tjugusju och slutligen till det längst bort belägna, Enontekis lappmarks tingsstad, trettionio mil. Till det sistnämnda stället finnes ej ens ordentlig väg. Vägen upphör nemligen vid Jukkasjärvi och de återstående tolf milen får man taga sig fram öfver kärr och moras så godt ske kan. Jag tror sålunda, att man har rätt att säga att förhållandena äro för denne domhufvande så svåra, att man icke dertill bör ytterligare betunga honom med ökad ekonomisk olägenhet för hans tjensts skötande.

Nu är det dessutom icke ett blott och bart tjenstemannaintresse, hvarom här är fråga. Jag vågar nemligen påstå att med detta intresse är sammanknutet ett ort-intresse af stor betydelse, ty det ligger mycken magt uppå att ombyte af embets- och tjenstemän icke sker allt för ofta. Det ligger magt uppå att, när en duglig person kommit att erhålla platsen såsom domare i dessa trakter, han kan med något så när trefnad sitta qvar i sitt embete och icke, då han hunnit sätta sig in i förhållandena inom orten och sålunda vunnit bättre förmåga att sköta tjensten, söker befattning annorstädes.

På grund af hvad jag nu tagit mig friheten anföra yrkar jag afslag på statsutskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr statsrådet Östergren: Då jag i statsrådet föreslog, att den ersättning, hvarom här är fråga, skulle ökas med 500 kronor, grundade jag denna framställning på uppgjorda beräkningar om den högre kostnad, som drabbar domhufvanden i Torneå domsaga till följd af Kongl. Maj:ts beslut, att han nu mera skall årligen hålla i två tingslag, nemligen i Korpilombolo och Pajala, två ting i stället för såsom förut endast ett. Vid denna beräkning utgick jag från det gynsammaste förhållandet, nemligen att domhufvanden skulle kunna ordna sina göromål så, att han kunde

hålla dessa ting efter hvarandra utan att deremellan göra en särskild resa till sitt hem. Jag kom till det resultatet, att den väglängd, som tillkommit, utgjorde minst 68 mil om året. Om man nu beräknar resekostnaden till skjutspengar för resa efter två hästar till 3 kronor 50 öre per mil, visar sig, att denna kostnad uppgår till 238 kronor. Enligt de af domhufvanden meddelade upplysningar, som återfinnas i statsrådsprotokollet, erfordras för de båda nya tingen minst 18 rättegångsdagar och då härtill lägges resedagarne, minst 10, finner man, att hållandet af dessa ting kräver en tid af minst 28 dagar. Vivre för häradshöfdingen och ett biträde under denna tid kan ej beräknas lägre än efter 10 kronor för dag, en mycket billig beräkning. På så sätt har jag kommit till det slut, att de två nya tingen i Korpilombolo och Pajala tingslag för domhufvanden medfört en ökad kostnad af 518 kronor, hvilket bestämde mig att föreslå ersättningsbeloppet till 500 kronor.

Då utkottet enligt mitt förmenande icke anført giltiga skäl till en så stor nedsättning som det föreslagit i det af Kongl. Maj:t begärda beloppet, nemligen med tre femtedelar deraf, anser jag mig böra anhålla om proposition på bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Jag är icke hemmastadd i dessa trakter, det erkänner jag, och kan således icke sjelf bedöma hvilka kostnader der åtgå för domhufvandens resor. Jag antager, att de äro dryga, och skulle sålunda af denna anledning icke hafva något emot att bifalla Kongl. Maj:ts förslag. Men man måste också taga andra omständigheter med i beräkningen. Den nuvarande lönen för häradshöfdingen fastställdes för några år sedan. Han har visserligen fått ett ting mer om året att hålla i två tingslag, men å andra sidan har antalet tingslag minskats med två, hvilka hemfallit till den södra domsagan, och i detta afseende har sålunda hans resekostnad nedbragts. Huruvida han fått ersättning för denna minskning af domsagan genom ökade göromål och deraf följande sportelinkomster, vågar jag ej afgöra, men till följd af den ökade rörelsen i Norrbotten synes detta böra vara händelsen.

Men, säger man, om ock domhufvandens resor minskats så till vida, att han fått två tingslag färre, har han i stället fått nya och längre resor att göra till nuvarande tingslag, 13 mil till Korpilombolo och 17 mil till Pajala. Ser man emellertid efter på kartan, finner man, att han utan tvifvel gör resorna på en gång, först till Korpilombolo och sedan derifrån till Pajala. Räknan man i hop afstånden emellan hans bostad och dessa ställen uppgå de till 30 mil, men genom att företaga tingen efter hvarandra får han blott en resa på 17 mil eller till följd af kroken till Korpilombolo möjligen 20 mil.

Utskottet har af denna anledning trott att ökningen i kostnaden ej kunnat uppgå till mer än 200 kronor och därför stannat vid den siffra det föreslagit. Jag missunnar visserligen ej dom-

*Förhöjning af
anslaget till
förvaltnings-
kostnadsbi-
drag åt hä-
radshöfdingen
i Torneå
domsaga.
(Forts.)*

Förhöjning af anslaget till förvaltningskostnadsbidrag åt häradshöfdingen i Torneå domsaga. (Forts.) hafvanden det högre beloppet, men anser mig emellertid nu böra yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Tam m, Hugo. De skäl utskottet anfört för sin mening att med blott 200 kr. höja det för Torneå domsaga anslagna förvaltningskostnadsbidraget synas mig hafva bra liten giltighet. Utskottet framhåller principen att icke en ändring bör göras i löneförmåner så nyligen reglerade som denna — nemligen 1877 — men häremot bryter utskottet ju sjelft både uti denna punkt och i den rörande fängvården, hvars stat fastställdes år 1882, således senare. För det andra har utskottet kommit till sin siffra genom en slags beräkning af resekostnaden för ett par nya ting, som domhafvanden måste hålla, men mig synes det en underlig princip att en häradshöfding skall få tillökning i lön i förhållande till ett eller annat ting, som han håller mera.

Men denna fråga har en något annan innebörd än den, huruvida ett par hundra kronor mer eller mindre skola beviljas. Här gäller det rättskipningens förvaltning inom landets nordligaste domsaga, hvarest finnes en befolkning af jag tror bortåt 20,000 finnar med deras egendomliga språk, vanor och — deras icke så alldeles ljumma tendenser till sina stamförvandter i öster. Under sådana förhållanden bör man lägga sig mycken vinn om att rättskipningen der uppe handhafves af en person, som är förtrogen med dessa inbyggares seder och uppfattning samt genom en något långvarigare embetsverksamhet hunnit sätta sig in i de ömtåliga förhållandena på platsen.

Det är egentligen af denna anledning jag anser att kammaren bör bevilja det af Kongl. Maj:t äskade anslaget, och detta så mycket mer som det tydligen visats att uti ifrågavarande domsaga domarens netto-löneinkomster ej ens äro lika med dem i andra domsagor utan mindre till följd af såväl ringare sportler som de ofantliga reseutgifterna.

På grund af hvad jag anfört anhåller jag om afslag på statsutskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Stråle: Till de öfriga skäl, som blifvit anförda till stöd för Kongl. Maj:ts förslag och för afslag å statsutskottets i ärendet gjorda hemställan, ber jag att få lägga ännu ett. Om här vore fråga om reglering af inkomsterna från domsagor i mellersta eller södra Sverige, kunde man fästa afseende vid de skäl, som af utskottet anförts, men helt annorlunda ställer sig förhållandet här, hvarest det är fråga om landets nordligaste domsaga. Jag har besökt Norrland åtskilliga gånger och känner förhållandena derstädes temligen väl, något som många af herrarne kanske icke göra. Der uppe är nästan allt dyrt, mycket dyrt. I mellersta eller södra Sverige skulle utskottets tankegång måhända ega någon tillämplighet, men jag vågar betvifla, att fog för denna tankegång förefinnes i öfversta Norrland. Sjelfva naturen är der uppe af sådan beskaffenhet, att de flesta söderlänningar sky att mottaga en befattning derstädes. I min föregående embetsverksamhet har

jag och haft många svårigheter att finna lämpliga personer till befattningar i denna landsdel. Då man nu emellertid funnit en domhufvande, som trifves under förhållandena i öfversta Norrland och som kan meddela sig med den olika språk talande befolkningen, bör man väl icke söka knappa in på hans inkomster, så att han kan blifva nödsakad söka förflyttning till en fördelaktigare domsaga.

*Förhöjning af
anslaget till
förvaltnings-
kostnadsbi-
drag åt hä-
radshöfdingen
i Torneå
domsaga.
(Forts.)*

Jag anhåller om bifall till Kongl. Maj:ts proposition och afslag å hvad utskottet föreslagit.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föredragna punkt hemställt och vidare derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla denna framställning oförändrad; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägandeja besvarad.

3 punkten.

Mom. a) — e).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Mom. f).

Herr Wieselgren: Jag behöfver icke säga kammaren att dessa nyss fattade beslut skola, derest, såsom jag hoppas, äfven medkammaren fattar dem, sprida glädje i många fattiga hem, och lätta bekymmer, hvilka äro värda att behjertas. Jag kan derfor icke annat än uttala min egen tacksamhet för och tillfredsställelse öfver hvad sålunda beslutits. Det är heller icke för att göra några anmärkningar i sak, som jag begärt ordet, utan endast för att påpeka angelägenheten af ett förtydligande i ett par ord uti det föredragna momentet. Der står nemligen *utan nybyggnad beredas*. Förhållandet är det att vid en stor mängd af rikets provinsfängelser finnas smärre byggnader, som användas till bryggghus. I dessa byggnader skulle lätt, genom uppförande af ännu en våning, kunna beredas bostadslägenheter, hvilket skulle innebära en stor fördel för fängelseförvaltningen, då man kunde hafva fängbevakningen på platsen och icke spridd i olika stadsdelar, der de billigaste bostäderna vanligen ock äro de mest afägsna. Att verkliga olägenheter för fängelseförvaltningen härigenom kunna uppstå, inses lätt. Nu kan det ifrågasättas, huruvida höjandet af ett tak eller byggandet af en vägg är att hänföra till nybyggnad eller icke. Jag har gjort mig enskildt hos utskottets ledamöter underrättad om utskottets mening i detta afseende och dervid inhemtat, att utskottet ansett sådant icke vara att uppfatta såsom nybyggnad, utan att utskottet med ordet "nybyggnad" afsett byggnad på ny grund. Jag ber med anledning häraf få föreslå ett litet förtydligande, som lätt går för

*Ang. bostads-
lägenheter för
fängbevak-
ningsperso-
nalen.*

Ang. bostads-
lägenheter för
fångbevåk-
ningsperso-
nalen.
(Forts.)

sig på det sätt att ordet "nybyggnad" afdelas i två ord, så att det kommer att heta "ny byggnad". Detta är den enda ändring som jag tror behövas för att klargöra saken och jag anhåller om proposition på detta förslag.

Herr von Hedenberg: Jag vill endast bestyrka hvad af den senaste talaren yttrades i afseende på sättet för frågans behandling inom utskottet. — Man har här aldrig tänkt på annat än byggnad på ny grund, något, som Riksdagen plägar förbehålla sig att få pröfva, der sådant kommer i fråga. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag med den ändring, som här blifvit föreslagen.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr greffen och talmannen, att i afseende på nu förevarande moment endast yrkats, af herr *Wieselgren*, att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring, att deri förekommande ordet "nybyggnad" utbyttes mot orden "ny byggnad".

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan i oförändradt skick och vidare på godkännande af nyssnämnda yrkande; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

4—10 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 4, angående reglering af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, omfattande anslagen till utrikesdepartementet.

1 punkten.

Mom. a).

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. b).

Ifrågasatt
minskning af
utgifterna un-
der tredje huf-
vudtiteln.

Friherre *Klinckowström*: Jag har att vid den ifrågavarande punkten särskildt vända mig till statsutskottet, emedan jag anser att statsutskottet i denna fråga icke fullt motsvarat de billiga fordringar, som Riksdagen har på en saklig utredning. Om man jemför denna utredning med den, utskottet lemnat i åtskilliga andra frågor i det föregående betänkandet rörande andra hufvudtiteln, så finner man att utskottet der, enligt mitt förmenande, ganska riktigt refererat hvad i saken blifvit sagdt i Kongl. Maj:ts propo-

sition och i de öfriga framställningar, som saken röra. Läser man åter igenom betänkandet rörande denna punkt, så finner man att utskottet *hvarken* refererat hvad i saken förekommit i den motion, som rörande denna fråga blifvit i Andra Kammaren afgifven, *ej heller* sökt lemna den utredning i frågan, som är så nödvändig för att kunna rätt bedöma densamma och, till följd deraf, för att Riksdagen skall kunna i densamma fatta beslut. Jag tror, att om utskottet, sin pligt likmätigt, hade begärt en utredning från vederbörande embetsmyndighet, huru förhållandet är på alla de utländska platser, på hvilka svenska diplomater befinna sig, huru aflöningsförhållandena der ställa sig för *andra* makters diplomatiska tjänstemän och konsularagenter m. m., så hade utrikesdepartementet egt så beskaffade upplysningar, som för riksdagsmännen sjelfve äro omöjliga att anska och utan hvilka denna fråga icke kan fullständigt bedömas. En tredje anmärkning, som jag har att göra mot utskottets förfarande i afseende å denna punkt, gäller det att utskottet icke med ett ord omnämnt det protokoll, som finnes bifogadt Kongl. Maj:ts nådiga statsverksproposition rörande tredje hufvudtiteln och som rörer utrikesministerns svar på den anhållan, som i denna sak ungefärligen likstämmt med motionen i Andra Kammaren blifvit från Norges storting gjord rörande de diplomatiska förhållandena. Detta protokoll synes mig alldeles tydligt upplysa hvad Kongl. Maj:t skulle hafva att svara på äfven den föreliggande motionen, ifall punkten b) skulle blifva bifallen och således en underdånig skrifvelse komma Kongl. Maj:t till handa. Läser man med uppmärksamhet igenom protokollet af den 6 december 1889, så finner man i slutet af detsamma, att utrikesministern anser, att om det skulle kunna göras några besparingar i kostnaderna för de diplomatiska tjänstemännens aflöning på utrikes ort, så vore detta endast möjligt i Konstantinopel och Wien, när de nuvarande innehafvarne lemnade sina platser. Ehuru det endast är utskottets ledamöter från Andra Kammaren jemte en ledamot från denna kammare, som skaffat denna punkt majoritet, vänder jag mig likväl i denna sak till utskottet in corpore, ty jag anser det vara utskottets pligt, vare sig saken får majoriteten för sig eller icke, att verkställa en ordentlig utredning och derefter fatta beslut. I det skick, hvori frågan nu befinner sig, kan jag icke annat än yrka afslag å punkten b).

*Ifrågasatt
minskning af
utgifterna un-
der tredje huf-
vudtiteln.
(Forts.)*

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Jag kommer visserligen till samma resultat, som den föregående talaren, och är reservant mot utskottets hemställan i detta moment. I det förslag, som uppsattes och hvarför vi röstade, intogs verkligen en stor del af hvad statsverkspropositionen innehåller i saken, så att i det afseendet äro vi oskyldiga. Deremot har min obenägenhet mot skrifvelsen en annan grund än den föregående talarens, nemligen den, att då ett snarlikt skrifvelseförslag vid förra riksdagen framställdes, vann det inom denna kammare intet bifall. Deraf draga jag och de med mig liktänkande den slutsatsen, att Riksdagen icke skulle vara benägen att i år besvara Kongl. Maj:t med en sådan

*Ifrågasatt
minskning af
utgifterna un-
der tredje huf-
vudtiteln.
(Forts.)*

skrifvelse. Emellertid ha vi sett att Kongl. Maj:ts rådgifvare tagit saken i öfvervägande. I afseende derå, att utredning icke af utskottet skulle hafva förebragts, får jag taga utskottet i försvar, enär utskottets sammansättning är sådan, att utskottet icke är i tillfälle att göra en sådan utredning. Vill deremot Kongl. Maj:ts regering göra en utredning i saken på ett tillfyllestgörande sätt, vore utskottet derfor mycket tacksamt. Vid förra riksdagen, då jag hade samma plats inom utskottet som nu, var jag uppe i utrikesdepartementet och inhemtade upplysningar i frågan af kabinettssekreteraren, men det besked jag fick var sådant, att det likväl icke tillfredsstälde majoriteten inom utskottet. Jag vore emellertid ytterst tacksam om Kongl. Maj:ts regering vid nästa riksdag kunde framlägga någon verklig utredning i ämnet för utskottet, som naturligtvis icke har erfarenhet på detta område. — Jag instämmer med friherre Klinckowström i hans yrkande om afslag å den förevarande punkten.

Herr Mankell: I strid med de båda föregående talarne an- håller jag att få yrka bifall till hvad statsutskottets pluralitet hemställt i afseende å denna punkt. Mig synes motionären hafva på ett tillfredsställande sätt motiverat sin framställning, hvilken dessutom förut många gånger blifvit på ett allsidigt sätt behandlad och förefaller mig ganska befogad. Han har i densamma omnämnt svenska Riksdagens föregående åtgöranden i frågan och de resultat eller rättare de uteblifna resultat, som deraf följt från Kongl. Maj:ts sida. Han har gjort sig till tolk för den vidt spridda öfvertygelsen derom, att vår diplomati är alldeles för talrik, att åtskilliga poster inom densamma äro för högt aflönade, och att några afgifter, som drabba sjöfarten och hvilka nu utgå till diplomatiens uppehållande, skulle kunna nedsättas eller afskaffas. Han har dock icke vidrört det temligen allmänt spridda missnöje, som gjort sig gällande i afseende på det sätt, hvarpå vår diplomati, trots sin höga aflöning, i åtskilliga fall fullgjort sitt värf, särskildt rörande den spanska spritfrågan och den danska utvisningsfrågan.

Af Kongl. Maj:ts statsverksproposition och dithörande protokoll får man den upplysningen, att Norges storting redan förlidet år af sin regering begärt en sådan nedsättning, som här ifrågasättes, och att den norska regeringen hos den gemensamme utrikesministern derom gjort framställning. Härfpå har denne likvisst svarat, att någon annan nedsättning icke vore möjlig, än må hända i framtiden en minskning på anslagen till beskickningarna i Wien och Konstantinopel, hvilket synes mig och troligtvis äfven många andra för litet, i jämförelse med det som kunde ske. Om jag icke är allt för illa underrättad, lär en liknande framställning äfven i år komma att göras inom Norges storting. Jag tror derfor, att det äfven ur unionel synpunkt skulle vara lämpligt, om svenska Riksdagen nu gjorde enahanda framställning. Saken är dessutom tillstyrkt af statsutskottets majoritet.

Man har invändt, att en tillfredsställande utredning icke föreligger. Men en sådan kan ske endast af Kongl. Maj:ts regering.

Vid sådant förhållande tror jag det vara ganska klokt, om kammaren nu bifölle det framlagda skrivelseförslaget. Derigenom blir Kongl. Maj:t sjelf iståndsatt att föreslå de nedsättningar, som lämpligast kunna göras. Sker det icke under denna form, så är möjligt att nästa gång nedsättningar ske under formen af gemensamma voteringar. Och det är antagligt, att de då blifva mycket rundligare tilltagna, än om Kongl. Maj:t föreslagit dem. I följd deraf tror jag, att det vore välbetänkt, om denna kammare fattade samma beslut, som Andra Kammaren sannolikt kommer att fatta; och jag får därför yrka på bifall till statsutskottets hemställan.

*Ifrågasatt
minskning af
utgifterna under
tredje huf-
vudtiteln.
(Forts.)*

Hans excellens, herr ministern för utrikes ärendena greve Lewenhaupt: Då utskottet som motiv för den föreslagna skrivelsen åberopat motionen n:o 168, anhåller jag att få yttra mig om denna motion. I densamma säges, att ehuru regeringen 1868 föreslog en s. k. normalstat, uppgående till 440,250 kronor, Riksdagen likväl endast antog den med ett tillägg, att utgifterna borde kunna inskränkas, men att utgifterna sedan dess, långt ifrån att nedsättas, tvärtom icke obetydligt tillvuxit. Så är dock ingalunda förhållandet. Den för 1869 antagna stat uppgick för Sverige till 440,000, och då den för 1891 är föreslagen till 450,850, öfverstiger den således den förra med 10,850 kronor, men denna förhöjning är mera skenbar än verklig, emedan år 1869 ministern i Rom tillika var generalkonsul och i sådan egenskap uppbar en del af lönen från konsulsstaten med 10,000 kronor, hvaraf från Sverige 6,666 kronor, så att denna minskning i bidraget från konsulskassan blifvit ersatt med motsvarande ökning å kabinettskassan. En annan del af förhöjningen förorsakas genom ökad anslag till militärattachéer. Lönen för utrikesministern är densamma. Utgifterna för departementets expedition hafva höjts från 25,500 till 27,495 kronor. Den verkliga förhöjningen är dock större än skillnaden mellan dessa belopp. En betydlig del af göromålen förorsakas af konsulsärenden, och då bidragen från de båda länderna utgå efter olika proportion till kabinettskassan och till konsulskassan, så att Norge bidrager med $\frac{5}{17}$ till den förra och med $\frac{1}{3}$ till den senare, utgår ett särskildt anslag till expeditionen från konsulskassan. Detta anslag har sedan 1869 för Sverige ökat från 4,332 till 10,000 kronor och är tillsammans för båda länderna 17,500 kronor. Denna förhöjning i utgifter för expeditionen har uppkommit i sammanhang med den allmänna löneförhöjning, som för alla svenska tjänstemän blifvit beviljad efter 1869. Anslaget till ministerstaten var 340,500, men är nu 345,000 kronor. Således en synbar förhöjning af 4,500, men den verkliga förhöjningen är något högre, emedan lönen för en militärattaché fans inbegripen med 4,800 kronor i beloppet för 1869, under det att i nu framlagda budget anslaget till militärattachéer utgör en särskild grupp, så att hela förhöjningen är 9,300 kronor. I fråga om lönerna för ministerstaten är den väsentligaste förändringen den, att anslaget till beskickningen i Berlin blifvit höjdt från 36,000 till 54,000 kronor, sedan Berlin blef tyska rikets hufvudstad. Lö-

*Ifrågasatt
minskning af
utgifterna un-
der tredje huf-
vudtiteln.
(Forts.)*

nen för envoyén i Rom, 29,000 kronor, som säges vara för hög, är den minsta af alla envoyélöner. Det för kontorsbidrag i Rom upptagna belopp af 3,000 kronor utgår till konsulatet i Rom, som är nödvändigt på grund af det stora antal artister och resande, som der uppehålla sig, och den berättelse, som säges vara afgifven om göromålen i Rom, är afgifven af konsulatet.

I fråga om anslagen till lönade konsulter uppgifver motionären, att sådana finnas å vissa orter, der sjöfarten är obetydlig, såsom Archangel, Bilbao och Genua och till och med på 7 orter, der intet svenskt eller norskt fartyg säges hafva ankommit, emedan dessa orter ej upptagas å förteckningen öfver konsulat, från hvilka konsulatafgifter influtit till konsulskassan. Jag har med anledning af de antydningar, som gifvas i motionen, tagit reda på hvilka 7 konsulat, som här afses, och jag har funnit att dessa konsulat äro Bordeaux, Cardiff, Liverpool, Newcastle, West-Hartlepool, Newyork och Shanghai. Af dessa konsulat, äro emellertid de 6 första just bland de mest betydande på grund af den stora sjöfart, som der eger rum, men det är sant att de ej omnämnas å förteckningen öfver influtna konsulatafgifter. Anledningen härtill är den, att de fem första äro vice konsulat och att afgifterna uppförts tillsammans under generalkonsulatet, så att inkomsten i Bordeaux finnes inbegripen i det belopp, som uppgifves för generalkonsulatet i Havre, och för de fyra andra finnes beloppet under generalkonsulatet i London. I Newyork är det endast vice konsuln, som är lönad, så att konsulatafgifterna uppbäras af konsuln, som är olönad. I Shanghai är sjöfarten obetydlig, men en lönad vice konsul finnes i China, emedan vi önska försöka att småningom inleda förbindelser med detta stora land. Hvad beträffar de lönade konsulatet i Archangel, Bilbao och Genua, medgifver jag, att de kunna synas öfverflödiga från svensk synpunkt, men de äro det icke för Norge. Archangel är en gränshamn, som eger förbindelser med norska Finnmarken. I Bilbao och Genua befans det till följd af Norges fiskhandel nödvändigt att anställa betalda agenter. Det inträffade t. ex. i Genua att fartyg klagade, att de möttes med processer, och att de icke kunde vända sig till konsuln, emedan det just var han, som anställt processen, då han samtidigt var fiskhandlare.

Motionären anmärker slutligen, att 70,500 kronor utbetalas till kontorskostnader vid vissa konsulat, och att vid en del af dessa konsuln uppbär så stort belopp af konsulatafgifter, att bidrag till kontorskostnader borde vara öfverflödigt. Frågan är likväl icke den, huruvida en konsul uppbär både ett visst belopp af konsulatafgifter och dessutom ett visst belopp till kontorskostnader, utan den, huruvida båda beloppen tillsammans böra anses utgöra en för hög lön för hans tjänster. Förhållandet är, att vid de flesta af dessa konsulat sjöfarten är obetydlig, så att konsulatafgifterna ej äro stora, och det har befunnits omöjligt att vid dessa på aflägsna orter belägna konsulat erhålla lämpliga innehafvare utan kontorsbidrag. Arbetet är ej stort, och det är ej svårt att finna lämpliga personer, som för hedern att hafva en officiel anställning

åtaga sig arbetet utan ersättning, men de vilja icke dessutom årligen utgifva ett par tusen kronor i kontorshyra och expenser, och anslag härtill måste beviljas. Vid ett par konsulat finnas visserligen konsulatafgifter till större belopp, såsom t. ex. Newyork. Beloppet var förut ganska stort, men sjöfarten minskades mycket betydligt, så att beloppet sjönk till omkring 15,000 kronor. Konsuln förklarade då för några år sedan, att inkomsten var otillräcklig, emedan han måste aflöna 2 kontorister och betala en dyr konsulat-lokal och att han ämnade taga afsked, om han ej erhöll en betald kontorist och dessutom kontorsanslag. Som det syntes angeläget att bibehålla konsuln, emedan han var en mycket duglig man, blef denna framställning bifallen, men konsuln har icke desto mindre nyligen tagit afsked, och det blir troligen omöjligt att för framtiden erhålla en lika billig anordning.

För min del anser jag att tillräckliga skäl icke blifvit anförda för den föreslagna skrifvelsen och jag vågar till och med tro, att om de af mig meddelade upplysningar varit meddelade i budgetförslaget, hade en del af de i motionen förekommande motiv icke blifvit använd. Anledningen, hvarför upplysningarna ej meddelades i budgetförslaget, var den, att jag ej hade mig bekant, att någon jämförelse med 1869 års budget skulie komma att göras, och jag anser mig kunna lofva, att kongl. utrikesdepartementet kommer att nästa år lemna så fullständiga upplysningar, att, om ny motion väckes, dervid åtminstone ej dessa samma motiv kunna användas.

Herr Ekenman, Victor: Jag anhåller blott att i största korthet få nämna, att, då denna fråga afgjordes inom statsutskottet, jag biträdde den mening, som af grefve Sparre m. fl. reservanter delades. Genom förbiseende blef dock min reservation ej vid betänkandet antecknad. Då jag emellertid nu fått ordet, tillåter jag mig att utöfver hvad förut af friherre Leijonhufvud anförts nämna, att jag finner den gjorda utredningen för den i punkten b) föreslagna skrifvelsen i formelt hänseende alldeles otillfredsställande. Skrifvelsen förutsätter ju att en utredning skett och att man med anledning af denna kommit till klarhet och visshet om att ändringar kunna göras och besparingar vidtagas. Någon dylik utredning har emellertid, som sagdt, ej verkstälts, och redan detta är för mig ett tillräckligt skäl att yrka afslag på utskottets hemställan i denna punkt.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes i enlighet med de yrkanden, som derunder framstälts, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i det nu föreliggande momentet hemställt och vidare på afslag derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

2 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

*Ifrågasatt
minskning af
utgifterna un-
der tredje huf-
vudtiteln.
(Forts.)*

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 12 och 14 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 11, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit, sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor.

1— 4 punkterna.

Lades till handlingarna.

5 punkten.

Hvad utskottet tillstyrkt bifölls.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 12 och 14 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 13, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående vilkoren för sådana statsbidrags åtnjutande.

1—4 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

5 punkten.

Lades till handlingarna.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 14, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afstående till Umeå stad af ett område utaf länsresidenstomten och den s. k. Döbelns park i nämnda stad.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 12 och 14 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upphörande af den inom Kalmar stift utgående så kallade allhelgonahjelpen.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående befrielse för sterbhusdelegarne efter aflidne justitieombudsmannen S. L. Theorells enka Sofia Wilhelmina Theorell, född Schwerin, från erläggande af stämpelafgift vid lagfart å fideikommisssegendomen Borkhult med Gobo och underlydande hemman.

Befrielse för sterbhusdelegarne efter enkan S. W. Theorell från stämpelafgift vid lagfart å egendomen Borkhult m. m.

Herr Casparsson: På de i den kongl. propositionen anförda skäl tillåter jag mig, att, med afslag på statsutskottets hemställan, yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Förhållandet är, såsom synes, att den nuvarande innehafvaren af fideikommisset i fråga är genom Kongl. Maj:ts dom befriad från skyldigheten att erlägga stämpelafgiften. Af de öfriga arvingarna är den ene vistande på utländsk ort och kan ej anträffas, den andre är utan tillgångar och den återstående är 60 år gammal och oförmögen att genom arbete förskaffa sig medel till lifvets uppehälle, hvarför hon också för aftjenande af redan ådömda och framdeles ådömande viten skulle nödsakas tillbringa sina återstående dagar i fängelse. Detta är det enkla sakförhållandet. Nu har statsutskottet fruktat att genom tillstyrkande af Kongl. Maj:ts förslag skapa ett prejudikat för framtiden. Men det skälet kan jag icke gilla. Ty med den raskhet, hvarmed statsutskottet och Riksdagen draga konklusioner, tror jag ej att här förefinnes någon fara för prejudikat.

Saken synes mig i högsta mätto ömmande, och då rättsfrågan ej på något annat sätt, än det af Kongl. Maj:t föreslagna, kan lösas, ber jag att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på nu föreliggande utlåtande endast yrkats, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till utskottets ifrågavarande hemställan och vidare på godkännande af nämnda yrkande; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 12 och 14 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 6, i anledning af väckt förslag om antagande af en lag angående tillsyn å god mans förvaltning af frånvarandes egendom.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 7, i anledning af väckta motioner dels om upphäfvande af 5, 6, 7 och 8 §§ i 12 kap. ärfdabalken, dels om ändring i förordningen angående hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 augusti 1881.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 12 och 14 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 8, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 15 kap. 3 § rättegångsbalken.

Utskottets hemställan bifölls.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle bland utskotts-
betänkandena sättas främst de, hvilka denna dag bordlagts första gången.

Kammaren åtskildes kl. 12,²³ e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 18 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,³⁰ e. m.

Herrar *Lothigius* och *Andersson, Nils*, anmälde, att de inställt sig vid riksdagen.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 2, med förslag till lag, angående upphäfvande af 8 kap. 2 § 5 mom. rättegångsbalken;

n:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 15 kap. 3 § rättegångsbalken;

n:o 7, med förslag till lag angående upphäfvande af 5, 6 och 8 §§ samt ändrad lydelse af 7 § i 12 kap. ärfdabalken; och

n:o 8, med förslag till lag om tillsyn å god mans förvaltning af frånvarandes lott i dödsbo.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Almström* från denna dag till innevarande månads utgång.

Anmäldes och bordlades statsutskottets utlåtande n:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. civildepartementet.

Föredrogs å nyo och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts den 15 i denna månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående pension å allmänna indragningsstaten åt sergeanten vid värfvade arméns disciplinkompani *Carl Johan We-lander*.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 15 innevarande februari bordlagda utlåtanden n:is 17—20, äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden n:is 10—12.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att statsutskottets denna dag bordlagda utlåtande n:o 7 skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,³³ e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
